

REVIEW

of the educational-scientific program in
Special Education
Field of Knowledge: 01 Education / Pedagogy
Specialty: 016 Special Education
Level three of higher education: Philosophiae Doctor (Ph.D.)

The reviewed educational and scientific program in Special Education for the third level of higher education (Philosophiae Doctor (Ph.D.)) contains the following: the program overview, the purpose, the subject matter and scope, the list of educational components, and the planned program of their study, the matrix of program competencies showing their compliance with the doctoral program components, the schematic representation how program outcomes are to be provided through the corresponding program components. The document also characterizes learning, instruction, and progress assessment within the program.

The program/curriculum conflates the educational and the scientific aspects, which provides for high-grade research in the field of special and inclusive education. This approach combined with academic mobility, productive communication within the scientific community, and the values of academic integrity facilitates the students' professional and personal development.

The reviewed program is unique in the way that it forms and develops research and cross-cutting competencies successfully combining the students' involvement in the curricular activities. Moreover, it addresses the needs and accommodates the interests of stakeholders, recognizes the regional as well as the national aspects of specialist training while focusing on the employment market demand. One of the points the program seeks to fulfill in that context is providing higher education with scholars and instructors in the fields of special and inclusive education who will conduct research as well as train a pool of specialists to work with children with special needs.

The program is devised in a way that will allow each student to design and follow their own educational trajectory of theoretical and practical training while supported by their peers and the faculty of the Special and Inclusive Education department. It also provides opportunities for concentrating on an area of expertise and endorses consistency and continuity of academic research through the three levels of the higher education system.

The components of the curriculum for the Ph.D. program promote the successful formation of general and specific competencies of the students working towards their level 3 degree via a comprehensive and goal-driven approach to the training of Doctors of Philosophy in Special Education: 016.

While the contents of the educational-scientific program deserve a positive review, there are certain areas that may be improved, such as a more extensive involvement of doctoral students (both current and former) in the development of curricula for the 016 Special Education doctoral program. Another suggestion would be to invite researchers, practitioners, and other members of the international scientific community to teach and share expertise within both formal and informal education frameworks.

Dr. Theresa Cianciolo
MA MS Ph.D. in Neuropsychology

18.01.21

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії
з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 016 Спеціальна освіта
у Сумському державному педагогічному університеті
імені А.С. Макаренка

Запроваджена у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка освітньо-наукова програма Спеціальна освіта підготовки докторів філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта розроблена і затверджена закладом вищої освіти з урахуванням вимог ринку праці, побудована на засвоєнні філософських, загальнонаукових, педагогічних засадах спеціальної та інклюзивної освіти, опануванні сучасними підходами до організації науково-педагогічної діяльності.

Рецензована програма третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта розроблена згідно з нормами Закону України «Про вищу освіту» та інших документів, які визначають вимоги до змісту та організації підготовки фахівців відповідного рівня.

У рецензованій програмі чітко визначені загальні і спеціальні компетентності майбутнього доктора філософії, програмні результати навчання. На увагу заслуговує представлена унікальність програми, що полягає в її міждисциплінарності та інклюзивній спрямованості, урахуванні регіонального та державного аспектів підготовки фахівців, орієнтації на ринок праці, зокрема потребу у забезпеченні викладачами/науковцями закладів вищої освіти, проведенні наукових досліджень у галузі спеціальної освіти та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках.

Перелік і зміст обов'язкових та вибіркових компонентів рецензованої освітньо-наукової програми вказує на те, що вона забезпечує цілісний і системний підхід до підготовки фахівців, здатних здійснювати науково-дослідну та інноваційну діяльність, розвивати навички викладацької діяльності.

Основні підходи, методи та технології, які використовуються під час навчання здобувачів третього рівня вищої освіти передбачають компетентнісний підхід, проблемно-орієнтоване навчання, самонавчання,

навчання через різні види практик тощо.

Серед сильних сторін рецензованої освітньо-наукової програми відмітимо широкий спектр дисциплін вільного вибору аспіранта, які забезпечують міждисциплінарні знання, сприяють реалізації індивідуальної освітньої траєкторії та академічній мобільності. Водночас, для удосконалення програми рекомендуємо конкретизувати зміст предметної області освітньо-наукової програми, зокрема її теоретичний зміст та розширити перелік методів, методик і технологій.

Загалом вважаємо, що рецензована освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії за спеціальністю 016 Спеціальна освіта у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка є унікальною та якісною, забезпечує фундаментальну теоретичну та прикладну підготовку фахівців, здатних здійснювати наукові дослідження та розв'язувати актуальні завдання у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, пропонувати інноваційні рішення теоретичного та прикладного спрямування.

Рецензент –

доктор педагогічних наук, професор,
декан Факультету спеціальної та інклюзивної освіти
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії
з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 016 Спеціальна освіта

Представлена на рецензування програма третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта розроблена відповідно до чинних норм Закону України «Про вищу освіту» та інших законодавчо-нормативних актів, які визначають вимоги до змісту та організації підготовки фахівців відповідного рівня. Освітньо-наукова програма (ОНП) ґрунтується на поєднанні наукового та практико-зорієнтованого змісту, спрямована на розвиток дослідницького потенціалу, сукупності загальних та фахових компетентностей здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня.

Рецензована програма містить всі необхідні складові: загальну інформацію, мету, характеристику ОНП, обґрунтування придатності випускників до працевлаштування та подальшого навчання, викладання та оцінювання результатів навчання. У програмі чітко визначені інтегральна, загальні і спеціальні компетентності майбутнього доктора філософії зі спеціальної освіти, а також програмні результати навчання, ресурсне забезпечення реалізації програми.

Зміст рецензованої ОНП надає можливість здобувачам третього (освітньо-наукового) ступеня вищої освіти опанувати компетентностями, необхідними для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, що характеризується науковою новизною та практичним значенням на основі дотримання принципів академічної доброчесності.

Освітньо-науковий процес побудований на принципах студентоцентрованого, особистісно орієнтованого навчання, на основі компетентнісного, системного, інтегративного підходів та базується на активному навчанні у напрямі реалізації власного дослідницького проєкту з обраної проблеми у сфері спеціальної освіти.

Забезпечення викладання за ОНП здійснюється потужним кадровим потенціалом, наявна та відповідна матеріально-технічна база для її реалізації.

Пропозиція за результатами рецензування – зорієнтувати цілі навчання відповідно до Національної рамки кваліфікації восьмого рівня та співвіднести із метою освітньо-наукової програми, у передмові акцентувати увагу на переліку нормативних документів відповідно до яких відбувався оновлений перегляд освітньо-наукової програми; залучити до її перегляду випускників.

На думку рецензента, освітньо-наукова програма за спеціальністю 016 Спеціальна освіта в Сумському державному педагогічному університеті ім. А.С. Макаренка відповідає сучасним вимогам підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, має освітньо-наукову (академічну) орієнтацію та сприяє формуванню навичок активного дослідника, який здатний вміло комплексно використовувати різні методи наукового пізнання для вирішення поставлених дослідницьких завдань; викладацьких, комунікаційних та аналітичних навиків.

Рецензент –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри
дефектології та фізичної реабілітації
Південноукраїнського
національного педагогічного університету
імені К.Д. Ушинського

Форостян О.І.

